

POSTANOWIENIE

21 lutego 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Jacek Grela

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 21 lutego 2024 r. w Warszawie
zażalenia M. C.

na postanowienie Sądu Okręgowego w Kielcach

z 30 sierpnia 2023 r., II WSC 23/23,

w sprawie z wniosku M. M.

z udziałem M. C., J. D., M. K., J. C., T. C., A. C. i J. C.

o zniesienie współwłasności,

na skutek apelacji wnioskodawczyni od postanowienia wstępnego Sądu

Rejonowego w Kielcach z 28 listopada 2022 r., I Ns 464/21,

1. oddała zażalenie;

**2. ustala, że każdy uczestnik postępowania ponosi koszty
postępowania zażaleniowego związane ze swoim udziałem
w sprawie.**

UZASADNIENIE

Uczestniczka postępowania M.C. wniosła skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego w Kielcach z 25 kwietnia 2023 r., którym zmieniono postanowienie wstępne Sądu pierwszej instancji przez oddalenie żądania uzgodnienia treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym.

Postanowieniem z 30 sierpnia 2023 r. Sąd Okręgowy w Kielcach odrzucił skargę kasacyjną.

Powyższe orzeczenie zaskarżyła zażaleniem uczestniczka postępowania, zarzucając naruszenie art. 398⁶ § 2 w zw. z art. 13 § 2 i art. 519¹ § 4 pkt 4 k.p.c. przez dowolne przyjęcie, że podana przez pełnomocnika w skardze kasacyjnej wartość przedmiotu zaskarżenia skargą kasacyjną w wysokości 200 000 zł nie odpowiada faktycznej wartości przedmiotu zaskarżenia i nie odpowiada treści art. 519¹ § 4 pkt 4 k.p.c., a okoliczność ta powoduje odrzucenie skargi kasacyjnej, w sytuacji gdy ów pełnomocnik określił w ten sposób wartość udziału w przedmiocie postępowania, a podana we wniosku o dział spadku i zniesienie współwłasności wartość była przez M. C. i pozostałych uczestników kwestionowana w toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji, ale Sąd Rejonowy, ani też Sąd Okręgowy nie dokonał sprawdzenia wartości przedmiotu działu w trybie art. 25 k.p.c., a sporna nieruchomość położona jest na obrzeżach miasta K., ma znaczną powierzchnię, a jej ogólna wartość z całą pewnością przekracza 1 200 000 zł, a więc wartość udziału stanowiącego istotę sporu przekracza próg 150 000 zł określony we wskazanej normie art. 519¹ § 4 pkt 4 k.p.c.

We wnioskach skarżąca domagała się uchylenia zaskarżonego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie okazało się nieuzasadnione.

Zgodnie z art. art. 519¹ § 4 pkt 4 k.p.c. skarga kasacyjna nie przysługuje w sprawach dotyczących zniesienia współwłasności i działu spadku, jeżeli wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż sto pięćdziesiąt tysięcy złotych.

Powszechny jest pogląd, że co do zasady w sprawach o podział majątku wspólnego, podobnie jak w sprawach o dział spadku i zniesienie współwłasności, w razie zaskarżenia orzeczenia co do istoty sprawy, wartość przedmiotu zaskarżenia nie odpowiada wartości całego dzielonego majątku, lecz wartości konkretnego interesu (roszczenia, żądania) lub składnika majątkowego, którego dotyczy środek zaskarżenia. Wartość ta nie może przekraczać wartości udziału

przysługującego skarżącemu uczestnikowi, nawet, gdy orzeczenie zaskarżono w całości (zob. m.in. postanowienie SN z 8 stycznia 2024 r., I CSK 2822/23).

Jednocześnie podkreśla się, że wskazana przez skarżącego w skardze kasacyjnej wartość przedmiotu zaskarżenia nie jest wiążąca ani dla sądu drugiej instancji, ani dla Sądu Najwyższego i podlega weryfikacji na podstawie akt sprawy, z pominięciem zasad określonych w art. 25 i 26 k.p.c. (zob. m.in. postanowienie SN z 9 listopada 2022 r., I CSK 1665/22).

Wreszcie przyjmuje się, że w odniesieniu do postanowienia sądu drugiej instancji, którym oddalona została apelacja skarżącego wartość przedmiotu zaskarżenia skargą kasacyjną może być albo taka sama, jak w apelacji albo niższa; nie jest natomiast możliwe określenie jej na kwotę wyższą (zob. m.in. postanowienie SN z 24 kwietnia 2014 r., III CZ 11/14).

Dodaje się również, że z zastrzeżeniem szczególnych sytuacji, wartość przedmiotu zaskarżenia skargą kasacyjną nie może przekraczać wartości przedmiotu zaskarżenia w postępowaniu apelacyjnym. Innymi słowy, odpowiednie stosowanie do oznaczenia wartości przedmiotu zaskarżenia w skardze kasacyjnej przepisów art. 19-24 k.p.c. (art. 398²¹ w zw. z art. 368 § 2 k.p.c.) nie może uzasadniać jej aktualizacji przez podwyższenie ponad wartość dotychczasową, a tożsamość zakresu rozstrzygnięcia kwestionowanego w apelacji i w skardze kasacyjnej wyłącza dopuszczalność oznaczenia w skardze wartości przedmiotu zaskarżenia w kwocie innej niż poprzednio w apelacji (zob. postanowienia SN: z 18 grudnia 1996 r., I CKN 21/96, OSNC 1997, nr 4, poz. 42; z 19 czerwca 1997 r., III CZ 25/97, OSNC 1997, nr 10, poz. 162; z 22 grudnia 2002 r., II UZ 11/02, OSNP (wkładka) 2002, nr 17, poz. 7; z 7 sierpnia 2014 r., II CZ 30/14, z 7 kwietnia 2017 r., V CZ 26/17 i 22 czerwca 2018 r., II CZ 30/18, OSNC-ZD 2019, nr 3, poz. 39).

Równocześnie swoboda, z jaką strona skarżąca określa wartość przedmiotu zaskarżenia w skardze kasacyjnej, aktywuje obowiązek sądu drugiej instancji, a także ewentualnie obowiązek Sądu Najwyższego, sprawdzenia tej wartości. Sąd ten jest nie tylko uprawniony, lecz wręcz zobowiązany do sprawdzenia wskazanej przez stronę wartości przedmiotu zaskarżenia. Sąd drugiej instancji może stwierdzić, a następnie ustalić i przyjąć w sposób wiążący, że wartość przedmiotu

zaskarżenia jest w rzeczywistości inna niż podana przez skarżącego. Nie jest to formalne sprawdzanie wartości przedmiotu zaskarżenia (według reguł przewidzianych w art. 25 k.p.c.), lecz kontrola dopuszczalności nadzwyczajnego środka zaskarżenia, jakim jest skarga kasacyjna (zob. postanowienia SN: z 6 czerwca 1997 r., II CKN 47/97, OSNC 1997, nr 11, poz. 180; z 11 lipca 2019 r., V CZ 42/19; z 5 sierpnia 2020 r., I PZ 3/20; z 16 kwietnia 2021 r., V CSK 415/20).

W okolicznościach niniejszej sprawy wartość przedmiotu sporu i wartość przedmiotu zaskarżenia w postępowaniu apelacyjnym zostały określone na 100 000 zł. Brak przekonujących podstaw, a przede wszystkim prawnych argumentów, aby na etapie postępowania kasacyjnego przyjąć, że wartość ta wynosi 200 000 zł.

Z przedstawionych powodów orzeczono, jak w sentencji, na podstawie art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 1 i § 3 k.p.c. O kosztach postępowania zażaleniowego rozstrzygnięto na podstawie art. 520 § 1 w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.

[SOP]

[ał]